

процесів через надання підприємствам грантів та пільгових кредитів, а також консультативної та інформаційної підтримки через мережу інкубаторних технологій [4].

Висновки. В ситуації, що нині склалася в Україні, створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу є чи не єдиним шляхом виходу з глибокої економічної кризи. Побудова цивілізованого ринкового середовища господарювання, в якому суб'єкти малого бізнесу можуть вільно вести господарську діяльність, є основною з цих умов. Подальші наукові дослідження в даному напрямі повинні охоплювати питання щодо обґрунтування механізмів фінансової підтримки сектору малого підприємництва в Україні в умовах економічної стагнації та політичної нестабільності, функціонування сучасної інфраструктури підтримки суб'єктів малого бізнесу в розвинутих країнах світу, вивчення світового досвіду перебудови національної економіки на ринкові засади з метою його пристосування до українських реалій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Варналій З.С. Мале підприємництво України як чинник регіонального розвитку: стан та перспективи [Текст] / З.С. Варналій // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 4. – Ст. 64-73.
2. Виговська В.В. Малий бізнес України: сучасний стан та перспективи розвитку [Текст] / В.В. Виговська // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1. – С. 59-64.
3. Галан Н.І. Державна підтримка малого та середнього бізнесу: досвід зарубіжних країн: [монографія] / Н.І. Галан. – Донецьк: ДНУ, 2007. – 118 с.
4. Камінчан Г.В. Інноваційна активність малого та середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / Г.В. Камінчан // Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд» [Серія «Економіка»]. – 2015. – Том 2. № 12. – Режим доступу: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/415/595>.
5. Буркинський Б.В., Нижник В.М., Ніколайчук М.В. Ефективність використання трудового потенціалу: теорія і практика: монографія / Б.В. Буркинський, В.М. Нижник, М.В. Ніколайчук. – Хмельницький: ХНУ, 2009. – 223 с. – ISBN 978-966-330-081-8.
6. Гдулян А. Підходи до визначення суб'єктів малого і середнього підприємництва та їх застосування в банківській практиці / А. Гдулян // Вісник НБУ. – Липень 2011. – С. 40-45.
7. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого і середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. – К.: 2014. – 40 с. – Режим доступу: <http://dkrp.gov.ua/files/042dhf480c.doc>.
8. Ступко А.В. Інноваційна активність малого бізнесу в регіонах України [Електронний ресурс] / А.В. Ступко // Ефективна економіка. – 2010. – № 3. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=155>.

УДК 657.421:631.11(477.44)

Коваль О.М.

аспірант кафедри організації обліку та звітності
Вінницького національного аграрного університету

СУЧАСНИЙ СТАН ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті досліджено сучасний стан основних засобів, тенденції і проблеми технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств Вінницької області. Проаналізовано структуру сільськогосподарської техніки у Вінницькій області. Розглянуто шляхи державної підтримки в процесі оновлення основних засобів сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: основні засоби, аналіз, управління, стан основних засобів, державна підтримка.

Коваль О.М. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ ВИННИЦКОЙ ОБЛАСТИ

В статье исследованы современное состояние основных средств, тенденции и проблемы технического обеспечения сельскохозяйственных предприятий Винницкой области. Исследована и проанализирована структура сельскохозяйственной техники. Рассмотрены пути государственной поддержки в процессе обновления основных средств сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: основные средства, анализ, управление, современное состояние основных средств, парк тракторов, государственная поддержка.

Koval O.M. THE CURRENT STATE OF FIXED ASSETS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF VINNYTSIA REGION

In the article the modern condition of fixed assets, trends and challenges of technical support agricultural enterprises of Vinnytsia region. Also investigated and analyzed the structure of agricultural machinery Vinnytsia region compared to the country. The ways of state support in the fixed assets of agricultural enterprises.

Keywords: fixed assets, analysis, management, current state of property, garden tractors, state support.

Постановка наукової проблеми та її значення. Однією із вагомих проблем сучасного стану сільськогосподарських підприємств є забезпечення належного рівня економічної безпеки аграрного сектору, яка останнім часом постає все гостріше. Ефективність функціонування економіки значною мірою визначається станом її основних засобів, які характеризують виробничі можливості галузей економіки, визначають темпи та масштаби її розвитку. У сучасних умовах діяльності сільськогосподарських під-

приємств стає актуальним дослідження проблем аналізу відтворення основних засобів, ефективності їх використання в умовах реалізації інвестиційних проектів, а також визначення напрямів активізації інвестиційної діяльності. Вирішує ці проблеми комплексний аналіз відтворення основних засобів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Фундаментальні теоретичні, методологічні аспекти ефективності використання основних засобів сільськогосподарських підприємств привертають увагу

багатьох вітчизняних і зарубіжних учених-науковців, таких як: В.Г. Андрійчук, В.І. Артиш, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, П.М. Гарасим, О.В. Гудима, М.М. Гацалов, Л.В. Городянська, Л.В. Гуцаленко, Н.В. Довгалюк, Н.Т. Кулікова, В.В. Кузьміна, Н.Л. Правдюк, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко та ін., а також зарубіжні вчені А. Апчерч, С.Б. Барнгольц, Н.Р. Вейцман, Г.А. Велш, Р.Н. Нідлз, Ж. Рішар, Я.В. Соколов, Г. Харман, Р.Н. Холт, А.Д. Шеремет, Д.Г. Шорт.

Проте, незважаючи на значну кількість напрацювань з даної проблематики, залишається невирішеним комплекс питань щодо інформаційного, у тому числі обліково-аналітичного забезпечення, управління основними засобами, розв'язання яких носить важливе наукове та прикладне значення.

Метою статті є розгляд сучасного стану основних засобів на сільськогосподарських підприємствах Вінниччини.

Виклад основного матеріалу. Сільське господарство найбільш чутливо з-поміж усіх інших галузей національної економіки реагує на зміни, що протікають в економічному середовищі. Водночас, як це не дивно, у період фінансової кризи сільськогосподарські підприємства були єдиними, що показали не лише зростання обсягів виробництва, але й рентабельності в цілому. Це, на нашу думку, у першу чергу зумовлено тим, що продукція сільського господарства є надзвичайно важливою для підтримання та задоволення фізіологічних потреб людини, від споживання якої відмовитися неможливо [5, с. 202].

На основі досягнутого в економічно розвинених країнах світу високого рівня механізації, електрифікації і хімізації аграрного виробництва частка витрат на придбання і використання засобів виробництва і послуг промислово походження сягає 70-80% собівартості продукції. Це зумовлюється як нарощуванням обсягів споживання матеріально-технічних засобів, так і високим рівнем виробничо-технічного та агрохімічного сервісу сільськогосподарських підприємств, без чого нормальне ведення аграрного виробництва неможливе. Водночас в Україні у цілому об'єктивні фактори інтенсифікації аграрного сектора або зовсім не діють, або діють в обмежених масштабах. При цьому скорочення обсягів залучення у виробничий процес матеріально-технічних ресурсів призводить до збільшення частки витрат на них у собівартості сільськогосподарської продукції, яка щороку зростає внаслідок постійного підвищення цін на ці ресурси [8, с. 42-43].

Рівень забезпеченості парку тракторів і зернозбиральних комбайнів сільськогосподарських підприємств України відображено у таблиці 1.

Таблиця 1

Парк тракторів і зернозбиральних комбайнів сільськогосподарських підприємств України (на кінець року, тис. шт.)

	Трактори	Зернозбиральні комбайни
2005	217	47
2008	177	39
2009	169	38
2010	151	33
2011	147	32
2012	151	32
2013	146	30
2014	131	27

Джерело: [6, ст. 78]

Парк тракторів в Україні у 2005 році становив 217 тис. шт., а у 2014 році – 131 тис. шт., що майже у два рази менше. Аналогічна ситуація відбувається з парком зернозбиральних комбайнів.

Нині стійкість становища сільськогосподарського підприємства на ринку визначається тим, наскільки ефективно, вона може задовольняти кінцеві потреби своїх клієнтів. Серед великої кількості показників ефективності найважливішу роль відіграє показник ефекту. Керівник підприємства для прийняття оперативних управлінських рішень має бути озброєний інформацією про значення показників ефективності в певний момент часу. При цьому особливу увагу необхідно приділяти найбільш чутливим параметрам, оскільки вони більшою мірою схильні до швидких змін. І не варто забувати про те, що інформація повинна оцінюватись якісними характеристиками, такими як: актуальність, достовірність, чіткість, безперервність, надійність, порівнянність тощо [1, с. 86].

На зростання обсягів сільськогосподарського виробництва значний вплив має оптимальне забезпечення та ефективне використання основних засобів. Наявність основних видів сільськогосподарської техніки в сільськогосподарських підприємствах України відображено у таблиці 2.

Отже, ми із статистичних даних бачимо динаміку зменшення сільськогосподарської техніки в Україні.

Одним із ефективних напрямів, що забезпечує раціональне використання виробничих засобів, є впровадження комплексної механізації та автоматизації сільськогосподарського виробництва, ресурсозберігаючих та безвідхідних технологій. Так, за рахунок усунення витрат на всіх стадіях сільськогосподарського виробництва, поліпшення зберігання й реалізації виробленої продукції продовольчий фонд країни можна збільшити на 20-25% [2, с. 122].

У таблиці 3 відображено стан забезпеченості сільськогосподарської технікою сільськогосподарських підприємств Вінниччини.

Дані таблиці підтверджують загальну тенденцію до скорочення кількості одиниць техніки і в сільськогосподарських підприємствах Вінницької області. На Вінниччині зменшилася кількість тракторів, зернозбиральних, кукурудозбиральних, бурякозбиральних комбайнів, найбільшу динаміку зменшення, ми бачимо, що по тракторах їх у 2014 році порівняно з 1996 роком зменшилося на 17029 тис. шт.

Розвиток та особливості матеріально-технічної бази, у тому числі й основних засобів, сільськогосподарських підприємств визначають його можливості щодо обсягу виробництва і реалізації продукції. Зростання й удосконалення основних засобів виробництва забезпечують підвищення технічної оснащеності підприємства і є матеріальною основою його виробничої потужності.

Головною ознакою підвищення ефективності використання основних засобів сільськогосподарського підприємства є зростання обсягу виробництва та реалізації продукції. Важливою умовою ефективного використання основних засобів в аграрному виробництві є поліпшення структури основних засобів підприємства. Необхідно значно підвищити питому вагу тих видів основних засобів, які відіграють найактивнішу роль у підвищенні урожайності культур, продуктивності тварин, якості та збереженні продукції [3, с. 80].

Цього можливо досягти при постійному і поетапному заміщенні морально застарілої технічної бази на новітні і більш ефективні зразки сучасної техніки. Цей процес вимагає надзвичайно вели-

ких капіталовкладень і це є основною причиною зношеності основних засобів на сільськогосподарських підприємствах України. Тому у регулюванні даної проблеми головну роль повинна відігравати держава.

Враховуючи світовий досвід державної підтримки сільського господарства, на нашу думку, обов'язково мають бути стратегічні пріоритети державної підтримки сільськогосподарських підприємств України:

1. Пріоритети прямого державного субсидування на основні засоби;

- підтримка доходів сільськогосподарських підприємств;
- компенсаційні платежі;
- платежі за збитки пов'язані з реорганізацією сільського господарства;
- платежі при збитку від стихійного лиха.

2. Пріоритети непрямого державного субсидування;

- сприяння потужнішого розвитку ринку сільського господарства;

- субсидії на транспортування основних засобів у сільському господарстві;
- сприяння розвитку виробничої інфраструктури;
- цінове втручання на ринку основних засобів для сільськогосподарських підприємств;
- підтримання внутрішніх цін;
- компенсація витрат;
- субсидії на виплату для придбання основних засобів;
- субсидії на виплати відсотків з отримання кредитів.

Державне регулювання основних засобів сільського господарства шляхом підтримки є пріоритетним напрямом стратегічної аграрної політики більшості розвинених країн. При цьому використовується багато економічних важелів (платежі з бюджету, компенсації витрат на закупівлі основних засобів, підтримка цін, субсидії на вдосконалення виробничої структури, розробка і здійснення різних програм), дія яких має створювати сприятливу кон'юнктуру для забезпечення стійкого функціонування основних засобів у сільському господарстві.

Таблиця 2

Наявність основних видів сільськогосподарської техніки в сільськогосподарських підприємствах України у 2012–2014 рр. (на кінець року, штук)

Види сільськогосподарської техніки	Сільськогосподарські підприємства				У т.ч. фермерські господарства			
	2012	2013	2014	Відхилення (+/-)	2012	2013	2014	Відхилення (+/-)
Трактори всіх марок, включаючи трактори, на яких змонтовані машини	144947	140541	130811	-14136	34251	34370	33593	-658
у тому числі:								
трактори всіх марок, без тракторів, на яких змонтовані машини	132847	129341	120638	-12209	32998	33220	32435	-563
Вантажні та вантажно-пасажирські автомобілі	100890	96112	87307	-13583	14640	14717	13616	-1024
Тракторні причепа	61557	57069	52176	-9381	10977	10539	10153	-824
Сівалки всіх видів	71182	69481	65596	-5586	18365	18384	18419	54
Картоплесаджалки	2120	1961	1689	-431	833	773	662	-171
Дошувальні машини	3538	3593	3723	185	390	478	475	85
Сінокосарки тракторні	8446	8294	8014	-432	1812	1807	1894	82
Жатки валкові	14417	14255	13485	-932	3069	3363	3403	334
Комбайни: зернозбиральні	31158	29364	27196	-3962	8844	8451	8355	-489
кукурудозбиральні	2114	1995	1784	-330	307	339	340	33
кормозбиральні	6571	5948	5274	-1297	545	497	510	-35
льонозбиральні	298	259	209	-89	22	28	9	-13
картоплезбиральні	1598	1459	1276	-322	514	476	417	-97
Бурякозбиральні машини (без машин для обрізання бурячиння)	3556	3036	2747	-809	728	625	562	-166
Доїльні установки та апарати	11022	11026	110476	99454	737	722	788	51
Роздавачі кормів: для великої рогатої худоби	4036	3871	3561	-475	158	190	201	43
Для свиней	2514	3616	3364	850	239	267	268	29
Транспортери для прибирання гною	20278	33220	17244	-3034	1017	1002	1004	-13

Джерело: [4, с. 7]

Таблиця 3

Наявність сільськогосподарської техніки в сільськогосподарських підприємствах Вінницької області (шт.)

Назва	Роки									Відхилення (+/-)
	1996	2000	2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Трактори	26059	21236	15062	12018	11238	10227	9864	10036	9030	-17029
Зернозбиральні комбайни	5489	4622	3444	2714	2467	2133	2049	1919	1812	-3677
Кукурудозбиральні комбайни	931	693	473	301	275	242	211	220	144	-787
Картоплезбиральні комбайни	77	46	30	22	23	54	53	52	41	-36
Бурякозбиральні комбайни	1936	1562	1239	866	758	644	589	483	450	-1486
Установки та агрегати для доїння корів	2996	2069	1093	746	663	727	755	832	691	-2305

Джерело: [7, с. 157]

Варто зазначити, що в Україні загалом існує значно нижчий рівень державної підтримки сільського господарства, ніж у розвинених країнах.

Висновки. Підсумовуючи усі наведені вище матеріали, можна дійти висновку, що успішне функціонування сільського господарства України можливе лише при активній допомозі з боку держави. Результати діяльності агропромислового комплексу напряму залежать від стану основних засобів на підприємствах, значна частина бюджету яких йде на придбання та ремонт в уже існуючій бази. Це одне із найбільш вразливих місць українського АПК, яке не дає можливості продемонструвати економіці України справжні гідні результати. Тому, на нашу думку, саме інвестиції держави в основні засоби сільськогосподарських підприємств у вигляді дотацій, компенсацій частини вартості купівлі сільськогосподарської техніки, будівництво сучасних відгодівельних та переробних комплексів, а також надання пільгових кредитів з низькою відсотковою ставкою мають стати поштовхом для розвитку всього сільського господарства. Адже основні показники результативності ведення сільського господарства завтра залежать від стану основних засобів уже сьогодні, і тому кожне сільськогосподарське підприємство і держава в тому числі мають зробити все необхідне для того, щоб сільське господарство в Україні було ефективним та рентабельним.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Аранчій А.В., Удовіченко М.О. Інтегральні підходи до оцінювання економічної стійкості аграрних підприємств / А.В. Аранчій, М.О. Удовіченко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/spec/10.pdf>.
2. Бондаренко О. Сучасні напрямки відтворення основних засобів / О. Бондаренко // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2007. – Вип. 15. – С. 120-127.
3. Величко О.В. Основні засоби як складова ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств / О.В. Величко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181 (4). – С. 76-85 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvnaui_econ_2013_181\(4\)_13.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvnaui_econ_2013_181(4)_13.pdf).
4. Державна служба статистики України, статистичний бюлетень 2014 рік (Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
5. Саблук П.Т. Основні напрями удосконалення державної аграрної політики в Україні / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2011. – № 5. – С. 3-15.
6. Україна в цифрах у 2014 році. Державна служба статистики України. – С. 235.
7. Статистичний щорічник Вінничини Державний комітет статистики України: [за ред. С. Ігнатова]; Головне управління статистики у Вінницькій області. – Вінниця, 2014. – 354 с.
8. Шелудько Р.М. Ефективність використання основних засобів у сільськогосподарських підприємствах Харківської області / Р.М. Шелудько // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 13. – С. 42-46.